

Старкова Ганна
кандидатка культурології,
доцентка кафедри управління
соціальними комунікаціями
Харківського національного
економічного університету
ім. С. Кузнеця,

ЗНАЧЕННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ В РОБОТІ РЕДАКТОРА СТРІЧКИ НОВИН УКРАЇНСЬКОГО ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ

Розглядається приклад поширення в українському інформаційному просторі інспірованого Росією повідомлення. Російська пропагандистська машина послідовна в розповсюдженні неправдивої інформації. Навіть в умовах повномасштабної війни Росії проти України не всі редактори стрічок новин українських інтернет-видань приділяють достатньо уваги перевірці правдивості повідомлень. Зрозумівши, як Росія закинула дезінформацію в український інформаційний простір, можна запобігти подібним ситуаціям у майбутньому.

Ключові слова: дезінформація, журналістська майстерність, інтернет-видання, професійна етика, новини

Словникове визначення «майстерності», поміж іншим, передбачає високу якість виконаної роботи та досконалість. Професія журналіста – творча, тому ступінь довершеності доробку оцінювати важко через очевидну суб'єктивність, а от якість можна визначити достатньо чітко, спираючись на відповідну законодавчу базу та етичні засади професії [12, с. 265]. Медійники-професіонали прагнуть надати людям дійсно важливу інформацію, отже найперше мають перевіряти її правдивість.

Кодекс етики українського журналіста передбачає, зокрема, повагу до права громадськості на повну й об'єктивну інформацію про факти та події; збереження первісного змісту під час редакційної обробки матеріалів; виправлення помилкової інформації. При цьому медійника не можуть примусити виконувати щось, якщо це суперечить його власним переконанням чи принципам [11, с. 179].

Українські журналісти можуть мимоволі сприяти поширенню дезінформації. Розберемо приклад.

Вдень неділі, 16 жовтня 2022 року, у стрічці новин впливля інформація, що Республіка Сербія «тимчасово закриває своє посольство в Києві». Засоби масової інформації посилалися на повідомлення на сайті посольства Сербії в Україні. Часто у дописах було зроблене нібито пряме гіперпосилання на ресурс (www.kiev.mfa.gov.rs/ukr/), однак сторінка не завантажувалася. Остання копія сайту в архіві «Wayback Machine» (web.archive.org) датована 13 серпня 2022 року і вже містить повідомлення про тимчасове закриття представництва.

Варто уточнити, що після масованих обстрілів армією Росії об'єктів енергетичної інфраструктури України 10-11 жовтня деякі держави закликали своїх громадян виїхати. Додаткову ймовірність повідомленню про закриття посольства в українському інформаційному просторі надавав попередній досвід – після початку повномасштабного нападу Росії на Україну та загрози захоплення столиці у перші тижні навіть найлояльніші партнери з міркувань безпеки співробітників закрили свої дипломатичні представництва у Києві.

У результаті, наприклад, українська редакція Deutsche Welle – німецької державної телерадіокомпанії, яка мовить на закордоння – у своїй текстовій трансляції видала: «++14.43++ Сербія тимчасово закриває своє посольство в Києві. Як зазначається в повідомленні на сайті посольства, цей захід проводиться з "метою захисту безпеки" персоналу. Співробітники цього дипломатично-консульського представництва працюватимуть у Белграді "до моменту створення умов для повернення", йдеться в повідомленні на сайті сербського посольства» [9].

За даними видання «Громадське», спершу відповідна інформація з'явилася на підконтрольних російській владі ресурсах [3]. Дійсно, о 14:04 на сайті «ТАСС» – державної інформаційної агенції Росії – оприлюднили новину «Посольство Сербії на Україні закрыли по соображениям безопасности» [7]. Зауважимо, що час у Києві та Москві наразі тожодний. У матеріалі вказувалося, що повідомлення дипломатичного представництва нібито з'явилося у неділю, 16 жовтня. Як повідомляє «Європейська правда», новину також поширили російські EADaily, «Царьград» тощо [10].

На жаль, інформація, яку було важко перевірити, з'явилася й у стрічці одного з видань, що входить до «списку найкращих і відповідальних онлайн-медіа» України, підготованого експертами Інституту масової інформації [2]. Йдеться про «Радіо Свобода» – український підрозділ незалежної некомерційної медійної організації «Radio Free Europe/Radio Liberty», що фінансується Конгресом США. Однак видання уточнювало, що в повідомленні на сайті посольства Сербії дата публікації не вказана [8].

О 18:25 речник Міністерства закордонних справ України Олег Ніколенко у своєму фейсбуці написав: «Росія запустила дезу про закриття посольства Сербії в Києві. Деякі українські ЗМІ зробили її новиною. Насправді сербське посольство виїхало з України на початку березня і відтоді не поверталось. Співробітники дипмісії працюють з Белграда. Всім давно відома мораль: не підхоплюйте наосліп "новини" із російських медіа. Спочатку перевіряйте в офіційних джерелах» [5].

Відповідно, тексти новин доповнили спростуванням дипломата і українська редакція Deutsche Welle, і «Радіо Свобода». Згадані російські видання своїх публікацій передбачувано не змінювали.

Тут варто додати, що у текстовій трансляції російської редакції Deutsche Welle новина про нібито закриття посольства Сербії в Україні була оприлюднена о 15:35. З часом текст також доповнили уточненням, що установу закрито ще в березні, але з посиланням на Міністерство закордонних справ Сербії, без жодної згадки про реакцію українського відомства [1].

За кілька днів Ніколенко пояснив, що «вкиди» про роботу іноземних дипломатичних представництв спрямовані на підвищення тривожності українців. Він заспокоїв, що жодне посольство, яке відновило діяльність у Києві, не заявляло про наміри виїхати: «Маємо справу із підступним ворогом. Тиждень тому Росія поцілила по двох дипломатичних установах в Києві, завдавши руйнувань їхнім будівлям. Закликаємо іноземних дипломатів, так само як і українців, не хестувати сигналами тривоги та ховатися в укриттях, коли з'являється небезпека. Українська сторона продовжуватиме докладати максимальних зусиль задля захисту дипломатичних установ відповідно до своїх зобов'язань в рамках міжнародного права» [4].

Вже 19 жовтня в українських інтернет-виданнях з'явилася заява послині Німеччини в Україні Анки Фельдгузен. Вона спростовувала поширювану російськомовними медіа інформацію про нібито виїзд дипломатів ФРН з Києва. За словами Фельдгузен, посольство й інші диппредставництва Німеччини не планують змінювати режим роботи [6].

Список використаних джерел

1. Арни А. Генштаб ВСУ: Оккупанты эвакуируют «госучреждения» из Херсона. *Deutsche Welle*. URL: <https://www.dw.com/ru/genstab-vsuo-okkupanty-evakuiuuot-gosucrezdenia-iz-hersona/a-63454482>.
2. Дев'ять онлайн-медіа, що стали найкращими: моніторинг ІМІ. *ІМІ*. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/dev-yat-onlajn-media-shho-staly-najyakisnishymu-monitorung-imi-i47998>.
3. Климковецький М. ЗМІ поширили інформацію про закриття посольства Сербії в Києві. Насправді воно не працює ще від березня. *Hromadske*. URL: <https://hromadske.ua/posts/zmi-poshirili-informaciyu-pro-zakrittya-posolstva-serbiyi-v-kiyevi-naspravdi-vono-ne-pracyuye-she-vid-bereznia>.
4. Ніколенко О. Зараз відбувається багато неправдивих вкидів... *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/oleg.nikolenko.50/posts/pfbid02LhUrQta1RCWvKoBVk465LMf9GLa2iwknfJgTnh1pBdTAXhrz2zBLcybZiwbtwAaQl>.
5. Ніколенко О. Росія запустила дезу... *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/oleg.nikolenko.50/posts/pfbid0MBYg62EkEvNMEL2DVBcoJkpM6aWQZyfsdcCxJWUiKA5wA3vCCZ2nKaoz7DhhpBVql>.
6. Посол Німеччини: російський наратив, що ми знову втекли з Києва – це фейк-ньюс. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3596414-posol-nimeccini-rosijskij-narativ-so-mi-znovu-vtekli-z-kiyeva-ce-fejknus.html>.

7. Посольство Сербії на Україні закрили по соображенням безпеки. *TACC*. URL: <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/16069>.
8. Посольство Сербії виїхало з України ще в березні – речник МЗС (оновлено). *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-serbia-posolstvo-ukraina/32085674.html>.
9. Сааков В., Коломієць А., Сидоржевський М., Смишляев С. Зеленський назвав ключові гарячі точки на передовій. *Deutsche Welle*. URL: <https://www.dw.com/uk/zelenskij-soledar-i-bahmut-klucovi-garaci-tocki-na-peredovij/a-63454380>.
10. Сербія, всупереч повідомленням з РФ, не евакує посольство: поїхали з Києва ще в березні. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/10/16/7148783/>.
11. Старкова Г.В., Яресько К.В., Афанасьєва О.М. Етичні засади діяльності журналіста традиційних і нових медіа. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71). №6. Ч. 3. С. 177–181. URL: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.6-3/32>.
12. *Social Communications in Business Environment*. Scientific monograph. Alcide De Gasperi University of Euroregional Economy in Józefów. Warsaw – Józefów. 2022. 295 p.

Старков Валентин
аспірант кафедри журналістики ФСЗМК
ДНУ» «Дніпровський національний університет»

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕЛЕБАЧЕННЯ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У роботі розглянуто проблеми функціонування телебачення в сучасному в інформаційному просторі України, що дало підстави стверджувати про достатньо велику значущість створення телевізійного контенту, зокрема в новостійних телеканалах. Спираючись на теоретичні й методологічні праці українських і закордонних науковців, розглянуті головні функції телебачення, досліджено його головні функції як засібу масової комунікації та вплив його на життя суспільства, формування громадської та культурно-освітньої свідомості особистості. З'ясовано формально-змістові особливості телевізійного продукту, як одного з достеменних інформаційних джерел інформування населення період війни.

Ключові слова: веб-ресурси, засоби масової комунікації, мас-медіа, телевізійний продукт.

Розвиток новітніх інформаційних технологій разом із подальшою деджіталізацією інформаційного простору, поступово змістили увагу науковців від телебачення до сучасних веб-ресурсів і сучасних каналів комунікації [1, с.10].

Не зважаючи на подібні зміни телебачення продовжує займати, значуще місце серед засобів масової комунікації, оскільки має найпростіший механізм впливу на людську свідомість. В порівнянні з читанням газет чи прослуховуванням радіо, нами докладається найменше розумових зусиль, задля сприйняття наданої інформації. Специфічний вид телевізійної комунікації, відбувається завдяки технічним засобам. Найшвидший і найоперативніший вид комунікації інформує про події, які відбуваються в країні, місті, регіоні, знайомлячи нас із відомими у всьому світі людьми, найцікавішими і дивовижними місцинами земної кулі, яких за все життя ми не зможемо побачити і досягнути [1, с.12].

Телевізійний продукт як засіб комунікації використовує зорові та слухові образи, створююче справжнє, захоплююче видовище, яке приваблює і приносить справжню насолоду, натомість, витісняючи спілкування між людьми. Внаслідок своєї природи, телебачення володіє автентичністю простору і часу, використовуючи в інформуванні людей слово і гру акторів, телеведучих.